

KMETOVALEC

GLASILO
KMETIJSKE DRUŽBE
V
LJUBLJANI
R. Z. Z. O. Z.

Celoletna naročnina znasa **Din 25**— (za inozemstvo Din 35—).

List izhaja enkrat mesečno.

Uredništvo in upravnništvo v Ljubljani, Novi trg št. 3.

Cene oglasov za enkratno objavo:

$\frac{1}{2}$ strani Din 800— in Din 40— oglasne takse $\frac{1}{8}$ strani Din 200— in Din 5— oglasne takse
 $\frac{1}{4}$ strani Din 400— in Din 20— oglasne takse $\frac{1}{16}$ strani Din 100— in Din 2— oglasne takse

Mali oglasi beseda po 50 par in Din 2— oglasne takse

Priloge listu se računajo za vsakih 1000 prilog po 100 Din.

Vsebina: Obvestilo vsem naročnikom! — Podružničnim odborom in članom Kmetijske družbe. — Zeleni gnoj — najboljši gnoj za krompir. — Koliko hranljivih snovi izčrpajo iz zemlje posamezni sadeži? — Pomagaj si sam! — Uničujmo škrlup! — Poizkusno gnojenje z Nitrofoskalom I. — Razglas. — Vinogradniki! — Kako se bi naj pospeševala konjereja v naši državi? — Nekaj podatkov iz knjigovodstva kokošjereje. — Zrak, toplota in vlaga v panju. — Družbene zadeve in razno. — Vnovčevalec.

Blasnikova VELIKA PRATIKA za l. 1937

je zopet izšla. Ta naš ljudski koledar je med Slovenci najbolj priljubljen in domač. Celo naši izseljenci ga radi naročajo, ker jih spominja na domovino in mlada leta. Cena enemu izvodu je 5 Din. Dobi se v Tiskarni J. Blasnikova nasl. v Ljubljani, Breg 10—12 in v trgovinah. — Poleg Velike Pratique je izšla tudi Mala Pratika za l. 1937, ki velja samo 2 Din 50 para. Ta je razširjena zlasti na Štajerskem, kjer se je doslej neupravičeno šopiril nemški „Bauerkalender“ iz Gradca.

Šivalne stroje „Singer“, „Piaff“

samo malo rabljene (ženske, krojaške, čevljarke) in kolesa, ki odgovarjajo popolnoma novim, po neverjetno nizki ceni kupite lahko edino pri tvrdki: „Promet“ v Ljubljani, nasproti Križevniške cerkve. Tudi ob nedeljah dopoldne. 71

Brinje, rozine, dalm. fige

in slive oddaja po ugodni ceni tvrdka Ivan Jelačin v Ljubljani, Aškerčeva ul. 1. 46

Sadno drevje

in cepljene trte različnih sort ima za oddati: Drevessnica Ferle Janko, Svibno p. Radeče pri Zidanem mostu. — Pišite po naš cenik. 64

Absolvent kmetijske šole

z dobrimi spričevali, zanesljiv in pošten, išče službo kot oskrbnik. Donise na upravo „Kmetovalca“ pod „Oskrbnik-Ekonom“ štev. 66. 66

Lepa krava - simodolka,

prav dobra mlekarica, je s petim teletom na prodaj pri Franc Vrtačnik-u, Vič 44 pri Ljubljani. 70

Ekonom,

samski, mlajša moč, izvrsten organizator z večletno prakso v vseh kmetijskih panogah, ki je pripravljen prevzeti tudi službo gozdnega čuvaja oziroma bi opravljal gospodarsko in gozdarsko službo, katero nastopi takoj ali pozneje. Naslov: pri upravi „Kmetovalca“ pod „Ekonom štev. 69“. 69

Cepljene trte

vse vrste trsnega izbora, selekcioniran material, korenjake vseh priporočljivih podlag, tudi najceneje: Martin Hrga, Bratonečice, pošta Velika Nedelja. 68

Vsakovrstno prejo

sprejema tkalnica „Krosna“ v Ljubljani, Zrinjskega cesta 6. Spreidi lan, konopljo ali volno in pošlji v tkanje. 67

GRAVEUR
Anton Černe
ŠTAMPILJE
ETIKETE
TEL. 38-61 LJUBLJANA

Rejci malih živali čitajo strokovni list

„Rejec malih živali“

glasilo Zveze društev rejcev malih živali

LJUBLJANA, Karunova ulica 10.

KMETSKI HRANILNI IN POSOJILNI DOM

V LJUBLJANI

registrovana zadruga z neomejeno zavezo

Tavčarjeva ulica št. 1

Brzjaviti: „Kmetiskidom“

Telefon 28-47

Račun Poštne hranilnice v Ljubljani 14.257

RAČUN PRINARODNI BANKI

**NOVE
VLOGE**

vsak čas razpoložljive obrestuje
po **4%** do **5%**

Za vse vloge nudi popolno varnost
Otvorja tekoče račune
Ekskontuje menice
Daje kratkoročna posojila
Izvršuje ostale denarne posle

Zaupajte denar domačemu zavodu

KMETOVALEC

št. 12.

V Ljubljani, 15. decembra 1936.

Leto 53.

Obvestilo vsem naročnikom!

Obveščamo vse naše zadruške člane in naše stare naročnike na list „Kmetovalec“, da smo priložili današnji zadnji letošnji, to je 12. številki poštne položnice za obnovitev naročnine za leto 1937. Komur je le mogoče, naj plača naročnino, kakor vsako leto pri svoji kmetijski podružnici. Samo oni, ki so od podružnic oddaljeni, ali če podružnica ne deluje in ne nabira naročnine, naj pošljejo naročnino čimprej s priloženo položnico naravnost Kmetijski družbi v Ljubljani.

KMETIJSKA DRUŽBA V LJUBLJANI.

Podružničnim odborom in članom Kmetijske družbe.

Pobiranje naročnine od 25 Din za „Kmetovalca“ za leto 1937.

Vsem načelstvom so bili doposlani imeniki starih naročnikov na „Kmetovalca“. Naloga podružničnih odborov je sedaj, da čimprej skličejo odborovo sejo, da se domenijo o pobiranju naročnine za „Kmetovalca“. Odborniki naj si porazdelijo delo po okoliših, da zamorejo tako čimprej obiskati člane, da obnovijo naročnino. Ako ima podružnica kakega spretnega nabiralca, naj se istega posluži. Opazili smo na žalost, da je v prošlem letu izostalo mnogo bivših starih in zvestih naročnikov z edinega razloga, ker se jih ni primerno pozvalo, niti pobralo od njih naročnine. Ne more se namreč zahtevati od mnogih naročnikov, da bi sami nakazovali naročnino. S tem, da smo priložili zadnji številki položnice, je gotovo delo nekaterim olajšano, mnogim pa tudi ne. Z načrtnim, dobro premišljenim in podrobnim delom od strani podružnic, se da še vedno tega ali onega starega naročnika, vključno hudi tiskisi za denar, pridobiti. Naj pripomnimo, da je bilo mnogo starih članov naravnost nejevoljnih, ker se ni primerno postopalo pri nabiranju naročnikov od strani nekaterih funkcionarjev.

Zavedamo se v polni meri težav za denar, ki vladajo na kmetih. Uvidevni člani pa ostanejo vključno temu zvesti naši naročniki. Ponekod zložijo naročnino 2 ali 3 člani med seboj, da pridejo tako do prepotrebnega glasila.

„Kmetovalec“ obravnava vse panoge našega kmetijskega gospodarstva ter poseveča v posebni prilogi „Vnovčevalec“ vnovčevanju kmetijskih pridelkov največjo pažnjo ter prinaša najvažnejša poročila z domačih in tujih trgov s temi pridelki.

Za vsakega napredkaželjnega člana je „Kmetovalec“ neobhodno potreben. Vabimo torej vse člane, da si naročijo list v novem letu. Naročnina znaša samo 25 Din, ki jo je nakazati Kmetijski družbi v Ljubljani.

Uredništvo „Kmetovalca“.

Poljedelstvo.**Zeleni gnoj — najboljši gnoj za krompir.**

Inž. Sadar.

Pri nas se zeleno gnojenje kljub vsej propagandi kar ne more prav udomačiti. Glavni vzrok temu je ta, da skoro vse njive po žetvi žitaric po leti ponovo obsejemo, pa bodisi z repo, bodisi s prosom ali ajdo ali pa z zeleno koruzo ali rdečo deteljo, ali smo pa že spomladi v žito sejali konjereje, ki se šele po žetvi žita opleje in razraste. Malo njiv ostane pri nas v prahi od poletja pa do jeseni ali celo do prihodnje pomladi.

Ne moremo trditi, da pri nas zelenega gnojenja ne bi poznali. Ne mislimo pri tem ravno na ono zeleno gnojenje, ki ga po načrtu in hote izvajamo s setvijo posebnih rastlin za zeleno gnojenje kakor je n. pr. volčji bob. Kadar sadimo krompir ali druge okopavine na deteljišče ali na njivo, kjer smo zgodaj spomladi spravili mešanico krmilnih rastlin, v kateri so rastle tudi stročnice, n. pr. mešanica rži in ozimne grašice, ali pa morda rdečo deteljo (inkarnatko), smo prav za prav krompirju tudi zeleno pognojili.

Vsak kmetovalec, ki se je količkej bavil s krompirjem, mi bo rad pritrnil, da je dal krompir najboljše pridelke ravno na njivi, kjer je pred krompirjem rastle katerakoli detelja ali stročnica sploh. Prav gotovo je do boljšega uspeha pripomogla ravno ta stročnica, od katere je po spršenju njive ostalo le koreninje v zemlji. Torej moramo na koreninah stročnic iskati vzročnike boljšega uspeha, kjer jih res najdemo v obliki drobnih gomoljčkov ali oteklinic. S prostim očesom jih prav dobro vidimo, saj dosežejo včasih velikost grahovega zrna. Ti gomoljčki niso nič drugega kakor kupčki bakterij, ki so se naselile na koreninah in ki so se tamkaj kaj dobro počutile, ter so se tako bohotno razvile, da jih s prostim očesom opazimo. Te bakterije so živele z rastlino v miru in slogi, celo vzajemni pomoči! One so rastlini dobavljale dušik, ki so ga jemale iz zraka, česar zelena rastlina ne zmore, od rastline so pa v plačilo prejemale škrobnato hrano, ki je one niso same bile kos izdelovati. Ko odmre rastlina, odmrejo tudi bakterije, ostanejo pa v zemlji in jo bogatijo s svojim lastnim telesom, ki je

natrpano polno raznih dušičnatih snovi. Te dušičnate snovi pa izrabi ona rastlina, ki sledi na tej njivi.

Morda kimate neverno z glavo in si mislite, da teh snovi pač ni toliko, da bi jih mogli resno jemati v poštev, da torej pač ne morejo bogsigavedi koliko koristiti sledečemu sadežu. Strokovnjaki so pa s točnim preiskovanjem dognali, da so množine dušičnatih snovi razmeroma zelo velike, tolike, da je v njih 120—150 kg, da celo do 200 kg dušika v najboljšem slučaju. To seveda preračunano na ha. Če pomislimo, da vsebuje 100 kg apnenega dušika 16 kg dušika, nam zberejo stročnice na ha toliko dušika kolikor ga je v 700—1250 kg apnenega dušika. Po današnji ceni apnenega dušika, je zaloga dušika v zemlji, ki nam ga zapustijo stročnice, vredna 980—1750 dinarjev. Tolikšne množine dušika v zemlji morajo na vsak način imeti velik vpliv na višino pridelka, pa čeprav se ravno vse ne izrabijo.

V omenjenih slučajih ostane v zemlji le koreninje in jo bogati z zbranimi dušičnatimi snovmi in z organsko maso. Ker pa odpade na korenine le nezaten del cele teže rastline, je ta organska masa razmeroma majhna. Neprimerno večja je, ako podorjemo cele stročnice, da jih torej ne pokosimo za krmo. Če bi zadnjo košnjo detelje pustili na njivi, bi v zemljo spravili velike mase organskih snovi, ki bi jako ugodno uplivale ne samo na plodnost zemlje, temveč tudi na njene fizikalne lastnosti. Težka zemlja bi postala rahlejša, lahka zemlja pa zveznejša in bogatejša na črni prsti ali humusu. Rudninske snovi lahko kupimo in trosimo po njivi v obliki umetnih gnojil, organske mase ni mogoče nikjer kupiti. Le še domači gnoj jo vsebuje, umetni pa prav nič. Brez nje si pa plodne zemlje sploh ne moremo misliti.

Razne rastline različno lahko izrabijo zeleni gnoj, t. j. organsko in rudninsko maso, ki smo jo s stročnicami spravili v zemljo. Vse one rastline, ki napravijo izdatnejše, bolj košate in razpredene korenine, ki segajo na vse strani in globoko v zemljo, bodo v splošnem zeleni gnoj bolj izrabile, kakor rastline, ki poženejo bolj redke in plitke korenine. Okopavine torej bolj kakor žitarice. Poleg tega je pa za izkoriščanje zelenega gnoja tudi važno, kdaj potrebuje, t. j. v kateri dobi svojega življenja potrebuje ona rastlina, ki sledi zelenemu gnojenju, največ redilnih

snovi za svoj razvoj. Končno je pa seveda merodajen način pridelovanja rastline. Zeleni gnoj mora imeti v zemlji dovolj časa, da se preobrazi v snovi, ki jih rastlina zahteva. Če bi torej sejali takoj nato, ko smo zelene rastline spravili v zemljo, je razumljivo, da rastlina ne bo mogla izrabiti zelenega gnoja v dovoljni meri, ker je ta gnoj še takorekoč surov, nepredelan, nepripravljen.

Izkušnja in preizkušnja nas uči, da spada krompir med one rastline, ki izborno porabijo zeleni gnoj. Dokazano je, da lahko na lahkih zemljah popolnoma nadomestimo hlevski gnoj z zelenim gnojem, ako ga izpopolnimo z gnojili (umetnimi). Celo boljše uspehe so zabeležili tukaj kakor z gnojem (domačim). To je za prakso zelo velikega pomena, kajti na ta način moremo na pravih krompirjevih njivah, torej na lahkih in peščenih, doseči krasne pridelke krompirja brez vsakega gnoja, torej le z zelenim gnojem, izpopolnjenim z gnojili. Mogoče je pridelovati krompir v zvezi z zelenim gnojenjem več let na isti njivi zaporedoma. Zeleni gnoj ima na lahkih zemljah pred gnojem, zlasti pred slamnatim, to prednost, da nudi krompirju že predelane, torej lahko sprejemljive redilne snovi. Razen tega se gnoj na lahkih zemljah močno izpere, izgubi torej obilo redilnih snovi.

Pri nas je mnogo krajev, kjer bi s pridom lahko krompirju gnojili z zelenim gnojem. So to porečja Drave, Mure, Save, Krke in Savinje, kjer je premnogo peščenih njiv, ki dobijo premalo hlevskega gnoja in kjer bi zeleni gnoj prav koristno odpravil to pomanjkanje. Kjer imajo kmetovalci več njiv, pa le malo travnikov, kakor n. pr. v Prekmurju, na Ptujskem polju in drugod, bo na lahkih zemljah za krompir najboljši zeleni gnoj, izpopolnjen z gnojili. Povdarjam, izpopolnjen z gnojili, kajti zelene rastline le ne nudijo vseh potrebnih redilnih snovi v oni meri, kakor je potrebno za največji pridelek krompirja. Zeleno gnojenje krompirju se mora na lahkih zemljah povsod kar najbolj uporabiti. Prepričan sem, da se bodo kmetovalci tega gnojenja radi oprijeli, čim se bodo prepričali o njegovi koristnosti. Zato hočem v kratkem popisati, kako se to napravi.

Na peščenih zemljah lahko sejemo rastline za zeleno gnojenje, bodisi kot glavni sadež ali pa kakor vmesni sadež ali celo

kakor drugi, strniščni sadež. Kot glavni sadež je sejanje umestno le na prav slabih, zelo oddaljenih njivah, ki brez škode za naš žep lahko ležijo eno leto pod rastlinami za zeleno gnojenje. To bi bila nekakšna praha, obsejana z rastlinami za zeleno gnojenje, torej nekaka obdelana ali zelena praha.

Za vmesni sadež pridejo v poštev le detelje. Uporabljamo lahko seradelo, rumeno, švedsko ali belo deteljo. Sejemo seradele 30 kg, rumene detelje 16—20 kg, švedske detelje 10—20 kg in prav toliko bele detelje. Detelje moramo zelo zgodaj sejati, razen seradele, ki ne sme pred aprilom na njivo.

Kot strnišni sadež pridejo v poštev v prvi vrsti volčji bob, potem pa še mešanice njivskega graha, grašice in boba. Te rastline sejemo za ozimno pšenico, oz. ržjo ali za ozimnim in jarim ječmenom. Najboljše uspehe nam daje bela lupina, pa tudi rumena in bela detelja; na peščenih zemljah pa tudi seradela. Manj priporočljive so zmesi z graham in grašico. Zelene mase ne smemo spraviti nikdar globlje v zemljo kakor 15—20 cm. Razen tega ne smemo na lahkih peščenih zemljah rastlin podorati zgodaj jeseni, kajti na takih zemljah se razkranjanje zelene mase kaj kmalu prične. Zato je bolje čakati z zaoravanjem kar se da dolgo v jesen ali v zimo ali pa do rane spomladi. Sicer se nam izgubi preveč dušika.

Vedno pa moramo pomagati z umetnimi gnojili in sicer s kalijevimi in fosfornimi. Trosimo pa gnojila še pred setvijo rastlin za zeleno gnojenje, torej že tedaj, ko pripravljamo zemljo za njihovo setev ali pa celo sadežu, ki je prej rasel na njivi. Čim prej trosimo gnojila, tembolj počasni delujoča uporabljamo, pa tudi narobe, čim pozneje trosimo, tembolj hitro učinkujoča izberemo. Prejšnjo jesen ali pozimi ali zgodaj spomladi bomo pognojili pedsadeže s 3—4 q kalijeve soli in z isto množino Thomasove moke. Na strn pa bomo trosili superfosfat, 2 q na ha, in isto množino kalijeve soli. Pri vsem tem pa moramo paziti, da vsebuje zemlja dovolj apna.

Z dušikom bomo pomagali rastlinam za zeleno gnojenje le tedaj, če slabo uspevajo. Torej za prvo najnujnejšo hrano in sicer ne več kakor 1 q apnenega dušika na ha. Dušik trosimo pred setvijo ali pa na list tedaj, ko vidimo, da rastline ne

rastejo dovolj naglo. Poznejše gnojenje z dušikom ne bi imelo nobenega pomena, kajti tedaj si ga rastline že same preskrbujejo iz zraka. Saj jih prav zato sejemo, da pridemo poceni do tega najdražjega gnojila. Dušik, ki so ga zbrale rastline za zeleno gnojenje, sicer krompir razmerno slabo izrabi, čeprav od vseh rastlin najbolje, namreč komaj 12 %, če so bile rastline jeseni zaorane. Še enkrat toliko, torej 24 % ga pa izrabi, če so prišle rastline v zemljo spomladi. Vendar izgleda, da krompir ta dušik zelo gospodarsko izrabi, kajti le tako si moremo razlagati krasne uspehe krompirja po zelenem gnojenju.

Na težkih zemljah so pa razmere drugačne. Seveda so pri tem mišljene precej težke zemlje, kakršnih pri nas ni mnogo. Tu prihaja v poštev za strnišno setev mešanica boba in grašice. Na ha rabimo 200 kg semena in sicer polovico njivskega ali konjskega boba, $\frac{1}{4}$ njivskega graha in $\frac{1}{4}$ grašice. Najbolje bomo s to setvijo uspeli za ozimnim ali jarim ječmenom in za ozimno ržjo. Sejati moramo čimprej in potrebno je nekaj vlage, da bo seme lahko išlo.

Kot vmesni sadež pa sejemo na težkih zemljah 16—20 kg rumene detelje ali 10 kg švedske ali bele detelje, takoj ko žito izide. Lahko sejemo tudi 10 kg domače detelje, pomešane z 2 kg bele detelje. Detelje sejemo z roko in jih zavlečemo z brano. Sejemo lahko v vse žitarice.

Na zveznih zemljah redovno z zelenim gnojenjem ne dosežemo največ pridelkov. Potrebno je, da gnojimo tudi s hlevskim gnojem. V tem je bitna razlika med težko in peščeno zemljo. Krompir ne more na zveznih zemljah zelenega gnoja tako dobro izrabiti kakor pesa ali celo kakor oves.

Tudi na težkih zemljah mora priti zeleni gnoj kolikor mogoče plitko v zemljo. Tukaj je najbolje spraviti zelene rastline v zemljo že v jeseni. Če storimo to spomladi, bodo uspehi slabši. Zelena masa tukaj počasneje razpada in zato se nam tudi ni bati izgub redilnih snovi. Poleg hlevskega gnoja trosimo še 1—5 q superfosfata in 3 q kalijeve soli. Dušik se tu bolje izrabi, kakor na rahlih zemljah in zeleno gnojenje vpliva dalj časa ugodno na višino pridelkov poznejših sadežev. Ugotoviti pa moramo, da zeleno gnojenje

na boljših in težjih zemljah nikdar ne more prekositi hlevskega gnoja.

Zelenega gnojenja torej ne moremo nikdar dovolj priporočiti na lahkih zemljah, na težkih zemljah je pa zeleno gnojenje prav gotovo tudi močno koristno. Želeti bi bilo, da se zeleno gnojenje krompirju splošno upelje tudi pri nas, kakor je že s pridom upeljano v kmetijsko gospodarstvo naprednih narodov.

Koliko hranivih snovi izčrpajo iz zemlje posamezni sadeži?

Ing. Teržan, Ruše.

Ta pregledni sestavek naj pojasni, koliko se z vsakim sadežem odvzame gnojilnih snovi iz zemlje. S tem bo tudi postalo jasno, zakaj naša zemlja postaja čimdalje bolj „pusta“ in „nehvaležna“.

Zakon o minimumu nam pravi, da so rastline živa bitja, ki potrebujejo hrano in da je odvisna višina in kakovost žetve od tega, koliko in kakšno neobhodno potrebno hrano ima rastlina v najmanjši meri na razpolago.

Za dobro uspevanje potrebujejo naše gospodarske kulture: sončno energijo, zrak, vodo, ogljikov dvokis, toploto in svetlobo, dušik, fosfor, kalij, apno, železo, magnezij, žveplo, mangan, natrij, klor in kremenovo kislino. V rastlinah je od teh snovi razen vode in ogljikovega dvokisa, največ dušika, fosforne kisline, kalija in apna; ostalih snovi je zelo malo. To pomeni, da črpajo rastline iz zemlje v glavnem velike množine dušika, fosforne kisline, kalija in apna, ostale rudninske snovi pa v neznatnih količinah. Zato postane zemlja „pusta“ navadno vsled pomanjkanja teh glavnih štirih hranilnih snovi, kajti ostalih, ki se izrabljajo v malih količinah, je še kolikor toliko dovolj v vsaki zemlji. Vsled tega se v glavnem gnoji pravilno, če se vrača zemlji omenjena štiri hraniva. Poleg tega pa moramo zemlji vračati še tudi humus, ki naredi zemljo prhko in sposobno za vpijanje vlage, ki je posebno v poletnih mesecih važni faktor za višino pridelka.

Preglednica nam pove, koliko hranivih snovi odpeljemo iz njive v 100 kg pridelka:

Vrsta kulture	Dušika kg	Fosforne kislino kg	Kalija kg	Apna kg	Vrednost, preračunana v obliki um. gnojil Din	
rž:	zrno	1.80	0.84	0.52	0.05	
	slama	0.40	0.26	0.78	0.35	
	skupaj	2.20	1.10	1.30	0.40	37.—
pšenica:	zrno	2.05	0.85	0.55	0.05	
	slama	0.45	0.25	0.54	0.25	39.—
	skupaj	2.50	1.10	1.—	0.30	
ječmen:	zrno	1.50	0.71	0.48	0.05	
	slama	0.50	0.19	0.92	0.30	34.—
	skupaj	2.—	0.90	1.40	0.35	
oves:	zrno	1.90	0.55	0.43	0.10	
	slama	0.40	0.20	0.97	0.35	36.50
	skupaj	2.30	0.75	1.40	0.45	
koruza:	zrno	1.60	0.50	0.31	0.03	
	storži	0.22	0.02	0.23	0.02	
	koruzn.	0.48	0.38	1.66	0.25	40.—
	skupaj	2.30	0.90	2.20	0.30	
krompir:	gomolji	0.35	0.16	0.58	0.05	
	kromp.	0.50	0.14	0.42	0.65	16.—
	skupaj	0.85	0.30	1.00	0.70	
repa:	korenj	0.38	0.15	0.66	0.06	
	listje	0.52	0.15	0.44	0.54	17.—
	skupaj	0.90	0.30	1.10	0.60	
ajda:	zrno	1.70	0.62	0.45	1.90	
	slama	0.80	0.18	1.25	0.20	42.—
	skupaj	2.50	0.80	1.70	2.10	
lan:	seme	3.20	1.30	1.05	0.27	
	steblo	0.50	0.45	1.00	0.83	61.50
	skupaj	3.70	1.75	2.05	1.10	
seno:		1.30	0.35	1.55	1.25	24.50
detelja:		2.—	0.60	1.90	1.95	36.—
lucerna:		2.—	0.55	1.50	2.90	35.50
vino:	grozdje	1.00	0.30	0.60	0.50	
	listje	0.80	0.15	0.30	2.40	
	rozge	0.20	0.20	0.30	0.55	35.—
	skupaj	2.—	0.65	1.20	3.45	
sadje:	jabolka	1.25	0.45	0.95	0.90	
	listje	0.80	0.15	0.30	1.80	36.—
	skupaj	2.05	0.60	1.25	2.70	
deblo na 10 cm pri- rastka obsega	27 gr	8 gr	37 gr	30 gr	0.50	
hmelj: kobula (suhe)	8.82	0.96	2.48	1.57		
na 100 kg kobil odpa- de še 259 kg listja	4.35	0.94	5.85	17.49	270.—	
in 354 kg trt	2.45	0.89	3.42	5.12		
	15.62	2.79	11.75	24.18		

Cene dušika, fosforne kisline, kalija in apna so izračunane na podlagi današnjih cen umetnih gnojil. Tako n. pr. stane 1 kg dušika v apnenem dušiku Din 11.25.

Sl. 67. Negojeno 1936.

Sl. 68. Gnojeno 150 Nitrofosa na kat. jutro 1936.

1 kg fosforne kisline v superfosfatu Din 6.—.

1 kg kalija v kalijevi soli Din 4.—.

1 kg apna v žganem apnu Din 1.25.

Po teh cenah je tudi izračunana vrednost hranilnih snovi, ki jih 100 kg pridelka izčrpa iz zemlje.

Pri tem še moramo vpoštevati eno okolnost: hranive snovi, ki jih dodamo zemlji v obliki umetnih gnojil, ne pridejo stoprocentno v korist rastlinam, ker jih rastline stoprocentno ne morejo izkoristiti. Dušik lahko izkoristijo rastline 75 do 90 procentno. Fosforno kislino 60 procentno in kalij 85—90 procentno. Ta zmanjšana izkoriščevalna sposobnost poedinih vrst umetnih gnojil potom posameznih kultur v prednji razpredelnici ni vpoštevana. Zato bi se morale denarne vrednosti izčrpanih hranivih snovi korigirati pri onih gnojilih, kjer je neizkoriščen del za vedno zgubljen kot hrana. Že iz teh praktičnih izkustev vidimo, da bi bilo napačno, če bi n. pr. kdo gnojil samo z onimi množinami fosforne kisline, ki jo posamezni sadeži izčrpajo iz zemlje, temveč mora nasprotno z ozirom na znižano izkoriščevalno vrednost fosforne kisline v obliki superfosfata zvišati količino za toliko, da kljub manjšemu izkoriščanju ostane za sadež dovoljno hrane.

Prednja preglednica nam poda jasno sliko o skromnosti oziroma razkošnosti poedinih kultur; od žitaric je najskromnejši ječmen, za njim oves, ki mu sledi rž. Največjo zahtevo po dobri zemlji ima pšenica, ki porabi za 100 kg pridelka tudi največ hranivih snovi.

Koruza rabi več hranivih snovi za 100 kg pridelka, kot pa pšenica; še več pa rabi ajda. Izmed vseh navedenih kultur so industrijske rastline, t. j. lan in hmelj z ozirom na potrošnjo hranivih snovi najbolj nenasitne. Zato tudi industrijske rastline najbolj izčrpajo zemljo.

Krompir in repa izčrpata v 100 kg pridelka mnogo manjše količine kot ostali sadeži, to pa vsled tega, ker vsebuje krompir in repa zelo mnogo vode, 75 do 80 %, medtem ko je v zrnu samo 12 do 15 % vode. V tem razmerju je tudi potrošnja krompirja z ozirom na hranive snovi manjša, če bi se pa preračunala potrošnja na suho snov krompirja, potem bi videli, da tudi krompir oz. repa nista skromnejša glede hranivih snovi, kot ostale kulture.

Trave so skromnejše od lucerne in detelje.

Grozdje in sadje imata približno slične zahtevke po hranivih snoveh.

Preglednica nam kaže pestro različnost o potrebi posameznih kultur glede poedinih hranilnih snovi. Preglednica pa nam ob enem tudi kaže, kako moramo po-

edinim kulturam gnojiti, če želimo pridelati mnogo, kakovostno dobrih pridelkov. O tem vprašanju, ki je precej komplicirano, pa mogoče drugič.

Kmetijski stroji.

Pomagaj si sam!

V. Janhar.

Neredko naletimo po naših vaških domačijah na razne domače novosti in zboljšanja, ki so velike praktične vrednosti, a večinoma povsem enostavne in poceni. Srečujemo pa tudi napake, katere bi se igraje dale popraviti ter odpraviti — ko bi nepoučeni ljudje pač vedeli kako to napraviti.

Ker so take pogreške zelo pogoste tudi pri upravljanju raznih kmetijskih strojev, si tu oglejmo dva taka slučaja.

Kdo še ni čul cel kilometer daleč se razlegajoče — kakor cerkvena raglja drdrajoče slamoreznice? Ko se človek približa delavcem, ki imajo s strojem opraviti, se prav vselej prepriča, da ne umejo ustroja in delovanja slamoreznice. Zato je drdranje slamoreznice tudi precej zanesljiv tolmač, da pogreša pravega gospodarja!

Vselej bodo ti nesrečneži zatrjevali, da so tako zelo mazali, da že kar teče olje na tla, toda vse skupaj nič ne pomaga. Zato kar ne verjamejo ugotovitvi, da vprav onemu tečaju niso privoščili niti kapljice olja — kjer ga je treba dvakrat toliko kakor v vsakem drugem ležaju!

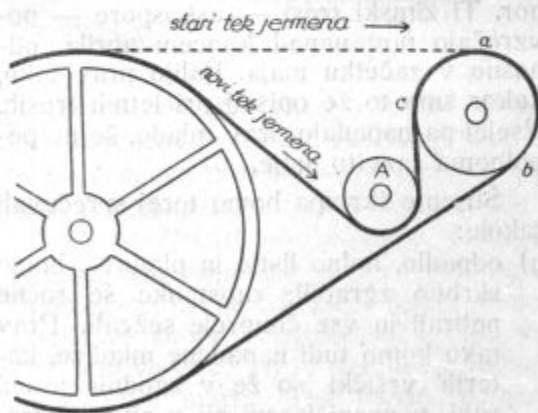
Pri vseh novejših slamoreznicah se namreč na glavni osi nahaja zobno kolo, ki služi za prestavo (preokret valjarjev v obratni tek). To kolo običajno teče prosto okrog glavne osi **v nasprotni smeri** kakor ista. Zato je tudi hitrost (množina obratov) **podvojena**. Skoro sleherni, ki ne doume sestave in delovanja mehanizma v slamoreznici, pa živi v prepričanju, da to kolo pravtako ne potrebuje nikake maže, kakor ga na svojih oseh — kjer so pač pritrjeni — ne rabijo vsa ostala kolesa. Zato tak modrijan maže in maže le tečaje v katerih vse osi tečejo, niti na um pa mu ne pride, da je nekje treba mazati tudi os — na kateri se v nasprotni smeri vrti malo kolesce! Posledica tega je, da se omenjeno kolo že v prav kratkem času segreje in prične peti svojo obupno pesem...

Kadar torej slamoreznica prične s svojim oglušujočim koncertom, jo brž ustavite, pogledajte v njene obisti in dobro namažite v tečaju ono kolo, ki teče po glavni osi (na kateri je običajno tudi kolo s klinjami) in ki se vrti v nasprotni smeri kakor os.

Samo na ta način se boste rešili mučnega ropotanja — preprečili pa tudi škodo na stroju.

Veliko nevolje pri kmet. strojih povzročajo tudi jermenji. Zlasti pri blizu stoječih jermenicah radi drsajo, a če jih bolj nategnemo, pa se trgajo. Temu z uspehom odpomoremo na sledeči način:

Tik manjše jermenice pritrdimo malo leseno kolo — v sili služi tudi večje vreteno, na kakoršnem se prodaja sukanec — kakor je razvidno na sliki (A). Jermen mora v ta namen biti seveda nekoliko daljši kakor običajno, voljan in na obeh straneh popolnoma gladek. Na ta način dosežemo, da jermen objema jermenico na $\frac{3}{4}$ njenega obsega (b—c), dočim se običajno stika komaj na $\frac{1}{4}$ jermenice (a—b). Jermen bo na ta način lahko povsem ohlapno tekkel, toda kljub temu ne bo drsal. Vsled tega bodo trganje in udarci na osi znatno omiljeni, kar bo v prilog stroju kakor tudi pogonski sili.

Sl. 69

O uspehu take preuredbe sem se tudi sam prepričal na mlatilnici, katera je bila prej urejena na zobna kolesa. V ta namen sem razmaknil tečaje in na zgoraj opisani način preuredil pogon na jermen. Dočim je prej glušilo drdranje zobastih koles, da se ni čulo največjega vpitja in sta bila za pogon geplja vedno oba konja mokra — stroj sedaj teče kakor ura, pogon pa je tako lahek, da ga sedaj sam zaženem v popolni obrat, če samo potegnem za vago,

na katero vpregamo konja. Preje jo na ta način seveda niti premaknil nisem.

Pripomniti moram, da sem v ta namen uporabil kar prejšnja (zobasta) kolesa za jermenice, ki pa povsem služita svojemu, sicer kaj neobičajnemu namenu!

Sadjarstvo.

Uničujmo škrlup!

Ing. Lojze Prezelj.

Vinogradnikom je v letošnjem letu povzročila veliko škodo — Vinarsko društvo za Slovenijo jo ceni na več kot 100 milijonov dinarjev — predvsem peronospora ali listna plesen. To kar je listna plesen v vinogradu, je škrlup ali fuzikladij v sadovnjaku. Škoda, ki jo je povzročila omenjena glivičasta bolezen na skromnem letošnjem sadnem pridelku, prav gotovo ne zaostaja za zgoraj navedeno vsoto. Obe vsoti skupaj pomenita izredno veliko izgubo narodnega premoženja, ki je šla v letošnjem letu po zlu v veliki meri radi naše nepripravljenosti in nepoučenosti z ozirom na razvoj in način sprečenja obeh omenjenih glivičastih bolezni.

Škrlup ali fuzikladij napada jabolko, hruško, višnjo, češnjo itd.

Največjo škodo povzroča jablanam in hruškam. Prirodoslovci so to bolezen prvič opisali leta 1833. Večjo škodo pa je zajedalka povzročila šele kasneje, nekako v letih 1870 do 80, ko je sadjarstvo v Evropi stopilo za znaten korak naprej z ozirom na kakovost in količino sadnega pridelka. Med tem ko nekateri drugi škodljivci sadnega drevja napadajo le posamezne njihove dele, napada škrlup listje, plod in tudi mladice sadnih dreves. V drevnicah, kjer gospodari škrlup, vidimo prav pogosto na mladih cepljencih razpokano skorjo. Tako drevesce ni kaj prida in se tudi vkljub kasnejši, morda temeljiti negi, le redkokdaj dobro sponese.

Po škrlupu napadeno listje jabolk in hrušk ima na zgornji strani — na hruškah pretežno na spodnji — črnkaste ali zelenkaste črne lise, ki se z širitvijo zajedalke zlivajo skupaj in pogosto, to posebno na starejšem sadnem drevju, prekrijejo vso listno površino. Ta črnkasta prevlaka na listju — lise — ni nič drugega kot brezštevni trosonosci z milijardami letnih trosov tkzv. konidije, ki ob dozoritvi s pomočjo vetra —, plavajo našim očem

nevidno po zraku in zanešeni na zdravo, še neokuženo listje jabolk in hrušk, kalijo. Svoj kalček poženo skozi listno režo v notranjost lista in tako širijo samo bolezen. Zajedalka odvzema listu hrano, razvija podgobje, rast in se množi naprej.

Kakor pri peronospori na trsu, tako tudi pri škrlupu vsako še tako temeljito škropljenje s popolnoma pravilno prirejenim škropilom, ne ozdravi napadene rastlinske dele, kadar je podgobje glivice že prerastlo liste.

Pa tudi s samimi trosonosci se bolezen širi. Posamezni členi starih trosonoscev, s katerih so letni trosi — konidije — že odpadli, se odcepijo, kalijo in tudi na ta način se bolezen širi.

Vlažno in toplo vreme igra pri tej bolezni odločilno vlogo. Tako smo mogli tudi v letošnjem, izredno deževnem letu ugotoviti, da je škrlup močno napadel naše sadovnjake. Že v poletju — koncem julija — smo opazili na tleh veliko odpadlega, bolnega listja. Dobro vemo, da so listje pljuča vsake rastline, tovarna, kjer se presnavlja mrtva snov — anorganska — v živo — organsko — s pomočjo listnega zelenila, solnčne svetlobe, toplote in v vodi raztopljenih mineralnih snovi, ki jih je rastlina s pomočjo lasnih koreninic vsrkala v sé, po deblu in vejah pripeljala v to tovarno že omenjenega presnavljanja — asimilacije. Sedaj nam je kaj lahko umljivo, da drevo brez listja ne more uspevati, niti nastaviti cvetnega popja za bodoče leto, niti ne more prehraniti, rekel bi odgojiti že nastavljenih plodov. Ti so neznatni, zaostanejo v rasti in pogosto kaj kmalu odpadejo.

Najbolj učinkovito škropilo, ki pa ne ozdravi napadene rastlinske dele, temveč le **onemogoča kalitev teh letnih trosov** na samem listju, je 1 % — na bakreno-apnena ali bordoška brozga. Dobro se je obnesla tudi tzv. kalifornijska; t. j. žvepleno-apnena brozga (1 liter odcedka in 30—40 litrov vode).

Škrlup povzroča tudi na plodovih in mladju znatno škodo, posebno na hruškah, izmed katerih so nekatere sorte bolj, druge zopet manj občutljive. Bolezen se pojavi slično kot na listu. Podgobje same glivice preprede in raztrga vrhnjo kožico mladice ali ploda — epidermo — nakar

nižje ležeče staničje — mezofil — stvori novo, plutovini slično skorjasto prevlako, ki seveda ne sledi v pogledu rasta enakomerno posebno rastu ploda, radi česar le ta razpoka. Tako se pojavijo na plodovih pravcete kraste najrazličnejših velikosti. Seveda tudi na plodovih in mladcih, slično kot na listju nastanejo letni trosi, ki bolezen, kot že opisano, širijo naprej.

Tako krastavo sadje, v kolikor ne odpade že pred zoritvijo, je seveda malo ali celo nič vredno. Ravno tako pa napadeno mladje zaostane v rasti in je nekoristno.

Bolno, odpadlo listje in sadje, ki leži rastlano v sadovnjakih, ima v sebi še vedno podgobje same glivice. Medtem ko listje samo prične razpadati, živi in raste glivica naprej. Že februarja meseca opazimo s povečalom na odpadlem listju prav majhne, črne bradavice, ki niso nič drugega kot izhodna vrata zimskih trosov. Strokovnjaki imenujejo te trose peritecije. V njih se nahajajo posebne vrste trosonosci, na katerih nastanejo zopet trosi, tzv. askusi. Vsak tak askus ima točno 8 majhnih, komaj par tisočink mm velikih, dvostaničnih zimskih trosov tzv. askospor. Ti zimski trosi — askospore — povzročajo nov napad koncem aprila, odnosno v začetku maja. Kalijo prav tako, kakor smo to že opisali pri letnih trosih. Vselej pa napadajo prav mlado, še ne popolnoma razvito listje.

Širjenje škrlupa bomo torej sprečevali takole:

- odpadlo, bolno listje in plodove, bomo skrbno zgrabili, zaostanke še ročno pobrali in vse čimpreje sežgali. Prav tako bomo tudi napadene mladice, katerih vršički so že v zgodnji jeseni suhi, v pozni jeseni ali v zimi odstranili in sežgali.
- Zemljo pod krošnjo pognojimo, prekopljimo in razkužimo z apnom (2 kg živega, v prah razpadlega apna na odraslo drevo).
- V prvih, lepih, ne premrzlih februarških dneh, bomo vsako drevo temeljito oškropili s 3% bakreno-apneno brozgo.
- Tik pred brstitvijo dobro oškropimo posebno krošnjo drevesa z 2% bordoško brozgo.

e) Ko cvetje odpade, škropimo z 1 % in prav tako tudi po preteku 2 do 3 tednov po tem škropljenju, z 1 % bordoško brozgo.

Nobenega dvoma ni, da moramo posvetiti vso svojo pozornost pravilni, v podrobnosti točni sestavi same bordoške brozge. Nepravilno sestavljena in nepravčasno rabljena brozga je ne samo nepotreben izdatek za naš žep, izguba dragocenega časa — posebno velja to za zgodnjo spomlad —, temveč prava poguba za nežno listje, ki ga s premočno brozgo ožgemo in tako onespособimo za nadaljnje presnavljanje. Na ta način smo sicer uničili listje, nismo pa uničili škodljivca, ki se na pozneje odpadlem listju razvija in množi.

Vsesplošno pravilno in pravočasno zatiranje tega najhujšega škodljivca sadovnjakov bo rodilo lep uspeh v ekonomskem pogledu, obenem pa bo tudi zagotovilo obstoj in napredek našemu sadjarstvu.

Vrtnarstvo.

Poizkusno gnojenje z Nitrofoskalom I.

Josip Štrekelj.

Z ozirom na veliko množino humusa, ki ga vsebuje zemlja mestnih vrtov, zaradi rednega in obilnega gnojenja s hlevskim gnojem od davnine sem, in ker se čedalje bolj čuti pomanjkanje hlevskega gnoja, sem porabljal letos v vrtnarstvu v poizkusne svrhe izključno samo mešano umetno gnojilo Nitrofoskal I. Za vsak m² sem vporabil po 12 dkg in ga podkopal v začetku marca. Dne 24. in 26. marca sem sejal na gredice tako pogojenega zemljišča korenček, radič, mangold, peso, peteršilj, redkvico in spinačo, pozneje v drugi polovici aprila pa jedilne buče in kumare. Presajal sem tudi glavno solato, kolerabe, zgodnji ohrovt, zgod. zelje, kesneje še papriko, paradižnike, jajčevce in por. Špargelj, ki je bil pogojen s hlevskim gnojem, kakor vsako leto prej, koncem junija, sem pogojil še v jeseni istega leta z Nitrofoskalom I., po 12 dkg na m².

Uspeh je bil odličen po množini in po kakovosti pri vseh kulturah. Pri listnatih rastlinah nimam točnih podatkov o višjem pridelku, ker se je pri teh dnevno nabiralo za kuhinjsko porabo. Na kumarah se je razen večjega pridelka opazilo, da jih letos ni napadla plesen.

Dne 25. avgusta sem gredo, kjer so bile poprej kumare, posejal brez gnojenja, polovico z motovilcem, polovico z zimsko spinačo. Gredo, kjer je bil rani ohrovt, se je pa nekaj dni prej pognojilo z Nitrofoskalom I in istotako tega dne obsejalo polovico z motovilcem in polovico z zimsko spinačo. Na pogojenem delu sta motovilec in spinača že dorastla za porabo v jeseni, med tem ko sta na nepogojeni gredi še nedorastla.

Točnejše sem določil pridelek špargljev in korenčka s tehtanjem. Prejšnja leta je dala špargljeva greda 18—21 kg brstek, letos pa 27 kg. Korenček (Nantes) sejan na 10 cm oddaljene vrste je dal, računajoč na 1 ar površine, na negnojnem delu 416 kg, na gnojnem pa 1388 kg.

Prav lepi uspehi so bili tudi v cvetličarstvu. Nekaj dni pred spomladanskim presajanjem lončnic sem primešal pripravljene zemeljski mešanici 1 % Nitrofoskala I. Tekom poletja sem jih zalival po enkrat na teden z vodo, kateri sem dodal po ½ dkg tega gnojila na liter vode. Bujna rast in obilica cvetja sta to obilo poplajala.

Na humusu bogati zemlji, polni življenjskih bakterij, kakoršna je na zelenjadnih in cvetličnih vrtilih ter zelnikih, nadomeščamo s pridom hlevski gnoj z umetnim, menjaje vsako drugo leto. Lahko celo gnojimo na takem zemljišču dve leti zaporedoma le z umetnim in vsako tretje obvezno s hlevskim. S tem postopanjem porabimo hlevski gnoj dobičkanosnejše za drugo poljščino, ki jo večkrat pridelujemo na premalo pogojeni in siromašni zemlji.

V vrtnarskem kolobarenju, kjer pravilno gnojimo s hlevskim gnojem samo listnatim rastlinam in plodnicam, v naslednjih dveh letih korenstvu in stročnicam pa ne, je tem vendar potrebno dodatno gnojenje s kalijevimi in fosfornimi umetnimi gnojili, ker imajo omenjeni sadeži večjo potrebo ravno za tovrstno hrano.

Vinarstvo.

*Vesele božične praznike
in srečno Novo leto
želi vsem svojim članom*
**Vinarsko društvo za Dravsko banovino
v Mariboru.**

Razglas!**a) Članarina Vinarskega društva za
l. 1937.**

Vinarske podružnice vabimo, da pobe-
rejo v decembru članarino za l. 1937., ki
znaša Din 10.— do 3 oralov vinograda, za
vsak nadaljnji oral pa Din 5.— več, tako
da plača posestnik 5 oralov vinograda
Din 20.—.

Naročnina za skupno glasilo „Kmeto-
valec“ znaša Din 25.— letno. Kdor od čla-
nov Vinarskega društva hoče dobivati
„Kmetovalca“, plača toraj poleg članarine
za Vinarsko društvo še naročnino za
„Kmetovalca“, to je Din 35.— in po Din 5
za vsak oral vinograda nad 3 orale.

Članarino in naročnino naj Vinarske
podružnice čimprej določijo Vinarske-
mu društvu za Dravsko banovino v Ma-
riboru.

Neposredni člani Vinarskega društva,
to so člani iz krajev, kjer ni Vinarskih
podružnic, nakažejo članarino in naroč-
nino naravnost Vinarskemu društvu v Ma-
riboru (poštno čekovni račun št. 10.786).

**b) Članarina trsničarskega odseka za
l. 1937.**

Člani trsničarskega odseka plačajo pog-
leg članarine za Vinarsko društvo še po-
sebej odsekovo članarino in sicer: trsni-
čar, ki cepi 10.000 ključev ameriške trte,
plača Din 10.— odsekove članarine, za
vsakih nadaljnjih 10.000 pa po Din 5.—,
tako da plača trsničar, ki cepi 50.000 klju-
čev, vsega Din 30.— odsekove članarine.

Odsekovo imovino upravlja trsničar-
ski odsek sam; članarino za odsek je vpo-
slati za naslov odsekovega tajnika: Franc
Brumen, trsničar v Krapju pri Ljutomeru.
**Vinarsko društvo za Dravsko banovino
v Mariboru.**

Vinogradniki!

Josip Zabavnik.

Ob koncu leta se kmet z veseljem ali
žalostjo spominja preteklega leta, kako je

pač gospodaril in kakšne uspehe je dose-
gel. Brez dvoma je obogatel na dragoce-
nih skušnjah. Pameten je spoznal, da dan-
danes ne gre gospodariti po stari šabloni,
temveč se je treba prilagoditi razmeram
novega časa in pri svojem obratovanju
uporabiti vsa znanja in vsa obratovalna
sredstva, ki jih je prinesla znanost in
praksa nove dobe. Zato je potrebno, da
kmet čita strokovne knjige in časopise,
da obiskuje predavanja, tečaje, sejme in
razstave, se udeleži poučnih izletov in
občnih zborov, predvsem pa, da se orga-
nizira v svoji stanovski organizaciji. To
velja v splošnem za vsakega kmeta, po-
sebej pa še za našega vinogradnika, ki
zaradi velikih investicij in v večji meri po-
trebne obratovalne glavnice riskira naj-
več. Omenimo naj samo letošnjo škodo,
povzročeno po peronospori, ki gre v sto-
milijone. Ali je to bilo potrebno? Mi bi
rekli ne. Če bi bil vsak naš vinogradnik
organiziran in se brugal za temeljito stro-
kovno izobrazbo, bi ta škoda prav lahko
izostala. Mi nujno potrebujemo strokovni
list, kakor so bile „Naše gorice“, ki so
prenehale izhajati samo zato, ker ni bilo
dovolj naročnikov, oziroma, ker Vinarsko
društvo, ki je ta prekristni list izdajalo,
ni štel dovolj članov, katerih članarina
naj bi krila stroške izdajanja lista. Mne-
nja smo, da je neobhodno potrebno, da
izdajanje „Naših goric“ obnovimo. To pa
je mogoče le, če se število članstva pri
Vinarskem društvu močno dvigne. V vsa-
ki vinorodni občini naj bi se ustanovila
Vinarska podružnica. Člani naj bi se se-
stajali vsako nedeljo in obravnavali teko-
ča opravila v vinogradu. Od časa do
časa naj bi Vinarske podružnice zaprosile
kr. bansko upravo za predavatelja-stro-
kovnjaka. Prepričani smo, da bi na ta na-
čin mogli z uspehom zatirati vse trtne
bolezni in škodljivce in bi se mogli obva-
rovati milijonske škode, ki se bo verjetno
ponavljala, ako ne bomo ubrali novih poti
v naznačenem smislu.

Vinogradniki širom Dravske banovine,
organizirajte se toraj do zadnjega v Vi-
narskem društvu za Dravsko banovino v
Mariboru, ki po svojih pravih stremi
za tem:

1. da vzbuja in širi smisel za zboljša-
nje vinarstva in kletarstva, kakor tudi
drugih pridelkov, ki se proizvajajo na vi-
nogradniških posestvih;

2. da skrbi za uspešnejši gospodarski
napredek navedenih strok; zlasti podpira
organizacije za skupno prodajo pridelkov

in posreduje pri nabavi kmetijskih potrebščin za svoje člane.

Ta smoter skuša društvo doseči:

a) z izdajanjem društvenega glasila, ki piše predvsem o vinarstvu in kletarstvu ter o ostalih panogah kmetijstva, ki so z njima v zvezi;

b) s prirejanjem predavanj, strokovnih tečajev, poučnih izletov, razstav in sejmov;

c) s strokovnimi nasveti za ustanavljanje trsnic, matičnikov, vzornih vinogradov in kleti ter vinarških združenj;

č) z zastopanjem vseh vinarških in z vinarstvom povezanih kmetijskih koristi pri oblastih in pri zakonodaji.

Konjereja.

Kako se bi naj pospeševala konjereja v naši državi?

Dr. Veble, Ljubljana.

V 11. številu Kmetovalca sem podal izvešček iz članka ministrskega delegata g. inspektorja Milana Tupajića o splošnem stanju naše konjereje posebej ter konjereje v ostalih državah sploh. Danes pa hočem navesti iz tega članka izvešček navodil in nasvetov za izboljšanje naše konjereje, ki so jih predložile ministrstvu za kmetijstvo tri konference konjerejskih strokovnjakov; te so se vršile v ministrstvu za kmetijstvo početkom letošnjega leta.

Na prvi konferenci so direktorji državnih kobilaren (ergel) predlagali sledeče zaključke:

Kobilarna Petrovo se naj premesti v primernejši kraj, kobilarni Dušanovo in Mrkonjićevo se naj preustrojita za produkcijo gorskih konj potom odkupa žrebčkov od konjerejcev, v Dobričenu se naj uvede še vzreja arabcev in polkrvnih angležev, v Beli Reki naj ostanejo lipanci, Ljubičevo pa naj postane zavod za preizkušnjo sposobnosti žrebcev vseh državnih kobilaren.

V Savski banovini se naj pojača vzreja noniusco poleg lipanca, širjenje mrzlokrvnega konja pa se naj onemogoči. Vzrejna konjerejska središča je potrebno oskrbeti s prvovrstnimi žrebci, žrebčarske postaje pa točno določiti; vodijo jih pa naj le izkušeni vodje.

Plemenske žrebce, ki naj pridejo v privatno oskrbo, je treba odločiti potom komisije, jih strogo nadzorovati ter voditi evidenco nad potomstvom, plodnostjo i. dr.

Izvršiti je treba popis in klasifikacijo plemenskih kobil, konjerejske organizacije se naj združijo v zveze po banovinah, sistem licenciranja se naj izpopolni, nesposobni žrebci se morajo brezpogojno kastrirati, dobre oskrbnike licenciranih žrebcev je treba nagraditi, ako izkažejo številno in dobro potomstvo, v konjerejskih centrih se naj prirejajo konjske razstave, konjski šport, ki ga izvajajo jahalni in dirkalni klubi, je treba med narodom širiti in podpirati, izvoz plemenskih kobil ovirati, pospeševati pa izvoz drugih konj. Privatne kobilarne je potrebno podpirati le, če se bavijo z vzrejo konj, ki so v skladu z narodnimi potrebami. Nujno je potreben zakon o narodni konjereji.

Drugo konferenco so stvorili zastopniki privatnih kobilaren, ki so predlagali ministrstvu v glavnem sklepe o vzreji angleških in arabskih polnokrvnih in polkrvnih žrebcev in o načinu njihove uporabe v narodni konjereji.

Najvažnejša je pa bila tretja konferenca s predsvniki banskih uprav, ki se je vršila dne 16. in 17. marca t. l. in ki je svoje sklepe izoblikovala v 15 točkah. Glavne točke vsebujejo sledeče določbe:

1. Banske uprave naj v sporazumu z upravami državnih kobilaren organizirajo vzrejo dobrih plemenskih žrebcev v rejnih centrih, predvsem potom konjerejskih organizacij. Te morajo biti pod strokovno kontrolo; tehnično jih je pa treba voditi po enotnih načelih.

2. Vsi žrebci, ki jih nabavlja država ali banovina, morajo biti uvrščeni med narod kot plemenjaki le potom pristojnih žrebčaren, ki vodi v vseh nadzor.

3. Banske uprave odrede kraje za stalne žrebčarske postaje, na katerih se smejo uporabljati le žrebci velike plemenske vrednosti.

4. Vsi ostali žrebci se uvrste v javno plemenitev potom dodelitve v zasebno nego. To se vrši v celi državi po enotnih načelih.

5. Banske uprave odberejo ob sodelovanju državnih kobilaren v rejnih središčih dobre plemenske kobile, jih popišejo in jih nagrade radi plemenskega izkoriščanja.

6. V krajih, kjer je kobilji material slab, je treba organizirati vzrejo dobrih žrebcev.

8. Licenciranje žrebcev se naj redno vrši v vseh banovinah; predsedniki licencovalnih komisij naj bodo po možnosti

konjerejski strokovnjaki, ki se jih naj postavi za daljšo letno perijodo.

9. Pri licenciranju žrebcev se naj upošteva, koliko kobil je žrebec zaskočil, koliko ima potomstva in kakšno je, za kar je treba voditi točen izvid. Privatne licencirane žrebce z dobrim plemenskim uspehom je treba nagraditi pod pogojem, da se jih še dalje rabi za pleme.

10. Kastracija nelicenciranih žrebcev se mora brezpogojno izvesti.

11. Prirejajo se naj razstave plemenskih konj, pa ne le lokalne, temveč tudi večje, za posamezna vzrejna področja gotove pasme ali tipov, končno pa se naj tudi priredi pokrajinska razstava. Pri ugodnih razmerah je potrebno organizirati tekme v vožnji in jahanju na daljavo. Za te razstave (premiranja?) in za oceno na njih je potrebno izdati pravilnik.

12. Pri konjskem športu je treba posvečati pozornost predvsem kmečkemu konjskemu športu, t. j. voznemu in jezdnemu. Dirkalni šport in lovski jezdni šport bo služil narodni konjereji le, če se ga izvede predvsem s konji domače reje in dobre telesne zgradnje.

13. V domačo konjsko trgovino je treba uvesti evidenco, o izvozu konj pa voditi točno statistiko po pasmah, da bi imeli podatke za reguliranje tega izvoza.

14. V narodni konjereji se naj ohrani in izpopolnijo vse konjske pasme in vsi tipi, ki se tam nahajajo. Ker pa hladnokrvni konj preti, da ponekod izpodrine toplokrvnega konja, kar bi moglo jako škodovati narodni konjereji, je potrebno, da se njegovo področje točno opredeli in omeji njegovo nadaljnje širjenje.

15. Banske uprave naj svoje proračune za pospeševanje konjereje prilagode tem sklepom.

Zanimivo je dejstvo, da se je v Dravski banovini že dosedaj vršilo pospeševanje konjereje po načelih, ki so izrečena v teh sklepih, z izjemo točk 6, 7, 10 in 13 ter delno 11, ki se še niso izvajale in od katerih je 10. točka, ki zahteva brezpogojno kastracijo nelicenciranih žrebcev, po dosedanjih izkušnjah neizvršljiva.

Kokošjereja.

Nekaj podatkov iz knjigovodstva kokošjereje.

Gerdelj Ivan.

Perutninarstvo je pri nas še v povojih. Razen malega števila ljubiteljev, ki posve-

čajo nekaj več pažnje, tej za kmetijsko gospodarstvo tako važni panogi, je večina brezbrizna, in v to skupino spada tudi naš kmetovalec. Iz povsem drugega stališča gleda na kurjerejo Amerikanec, Danec, Nemeč itd., ki se dobro zaveda, da mu je družina kokoši pri gospodarstvu ravno toliko koristna, kakor krava, konj in ostala domača žival. Zato ji pa posveča tisto pažnjo, katero zahteva vsaka umna reja in se ne straši potrebnih izdatkov za napravo kurnika, nabavo selekcioniranih kokoši in krme. Pri vsem tem pa postopa pravilno in s svinčnikom v roki. Ali bi tak postopek ne bil upravičen tudi pri nas? Ali bi ne bilo dobro tudi v tem posnemati te narode, ko smo od njih že marsikaj in celo nekoristnega pobrali? Ne mislim tu morda na perutninarsko industrijo, ki se baje pri nas ne izplača. Gotovo je, da če bi polagali več pažnje na kokošnjak, selekcijo in krmo, da bi bilo tole v našo korist. Da to mojo trditev podprem, naj mi bo dovoljeno podati nekaj števil iz knjigovodstva moje kokošjereje.

Od samega začetka pridno beležim vsak dohodek in izdatek, ki ga imam pri moji kuretini in to mi omogoči, da koncem leta ugotovim aktivnost ali pasivnost te panoge. Do sedaj pasive nisem imel, pač pa izkazuje moja blagajniška knjiga vsako leto večji dohodek.

S 1. novembrom lanskega leta sem vstopil v novo perutninarsko leto s 23 kokoši in 2 petelinoma rjave štajerske pasme. To količino 25 komadov goji lahko vsaka kmetija. Nesne kontrolne pole so izkazale za posamezne mesece sledeče količine jajc, katere sem prodajal po navedenih cenah:

	Število kokoši	Znešena jajca	Prodajna cena za komad	Skupaj Din
november	16	228	0'90	205'20
december	17	177	1'—	177'—
januar	23	331	0'80	264'80
februar	23	372	0'60	223'20
marec	23	485	0'50	242'50
april	23	457	0'60	285'—
maj	22	470	0'55	258'50
junij	21	394	0'55	216'70
julij	21	377	0'70	263'90
avgust	19	339	0'70	237'30
september	18	232	0'80	185'60
oktober	16	64	0'90	57'60

Skup. vseh jajc 3944 v vr. Din 2617'30

Koncem leta, t. j. 31. oktobra ostalo mi je še 16 starih kokoši. Šest kur, ki so mi v nesnosti zaostale, sem prodal za skupno

vsoto Din 140.—. Pri meni velja načelo, kar slabo nese, je namenjeno pod nož. V tem ravno tiči prva skrivnost rentabilnosti kokošjereje, do katere pridemo le z zaklopnimi gnezdi. Oba petelina v vrednosti 50 Din, imela sta nad 2.80 kg vsak, sem tudi prodal, ko sta odpravila svojo dolžnost.

Nikjer ni dohodkov brez izdatkov, zato izkazuje moja blagajniška knjiga, da sem izdal za krmo beri in piši 1810.25 Din. Pri pomniti moram, da sem razen zelenjave primoran vso krmo kupiti. Ogromna je to vsota, če pomislimo, da je bila izdana za kokoši, ali kaj bi nas to strašilo, ko stoje na drugi strani dohodki, ki so znatno večji. Tudi v kokošjereji, kakor v vsakem gospodarstvu igra veliko vlogo knjigovodstvo. Z navedenimi izdatki sem zredil tudi nov naraščaj, ki mi že sedaj pridno nese ter s tem obrestuje investirani kapital.

Vseh dohodkov v tem poslovnem letu je bilo Din 2617.30 od jajc in 190 Din od prodane perutnine, torej skupaj Din 2807.30 brez pribitka na izkupičku za valilna jajca. Ako od tega odštejem izdatke v znesku Din 1810.25, mi ostane čistega dobička beri in piši Din 1097.05. Res lepa vsotica, ki v gospodarstvu v današnjem času mnogo zaleže.

Čebelarstvo.

Zrak, toplota in vlaga v panju.

Dr. M. Podgornik, Ljubljana.

Za dihanje in žitje je čebeli potreben kisik zraka, ki vzdržuje v čebeli tudi telesno toploto. Osamljena čebela kmalu otrpne, če jo obdaja zrak, hladnejši od 10° C, in če to stanje traja, čebela pogine. Večje število čebel pa, stisnjenih v gručo, z matico med njimi, kljubuje ob zadostni hrani tudi prav hudemu mrazu. Čebele, ki dihajo skozi drobne odprtine na straneh zadka, vzdržujejo sredi zimske gručice toploto okrog 20° C. Tiste čebele, ki se nahajajo na hladnih robovih gručice, se vrtajo v nje sredino; izpodrinjene čebele pa, ki se sedaj tudi ohlajajo, morajo kmalu isto storiti. Tako se gruča počas gnete in premesi ter ne miruje nikdar popolnoma. Najugodnejša toplota za zimsko gručo je okrog 4° C. Tedaj so čebele najmirnejše, porabljajo najmanj hrane in ostajajo radi tega tudi najdalje zdrave, kar je spomladi velikega pomena. Saj je preobremenjeno črevo vzrok obolenju za grižo.

Čebele v zimski gručici potrebujejo tem manj zraka, čim mirnejše so. Nasprotno porabijo veliko kisika, kadar se gibljejo, kar je odvisno od večje toplote in razburjenja. Kadar je v panju zalega, povišajo čebele toploto v panju nekaj nad 30° C, in če je v aprilu in maju dosti zalege v panju, ga moramo dobro odeti in ščititi proti mrazu, zlasti nočnemu.

Preveliko toploto in vlago v panju izravnavajo čebele s pahljanjem. Obrnjene proti žrelu mahajo na bradi s krili tako, da potegnejo iz panja slabi zrak, katerega potem nadomešča sveži zrak, ki prihaja v panj od zunaj skozi špranje in ob straneh žrela. Če je zrak v panju prevlažen, ker ga čebele radi hlada ne morejo s pahljanjem menjavati, plesni satje, hrana se skfisa, les panja prične gniti, v malih mlakah pa pogine mnogo čebel, ki tam obtičijo s krili. V hladnem času mora **čebelar** sam skrbeti, da ostane panj suh. Zato ga moramo pa odeti in opažiti ne le znotri, s slamnico, temveč tudi **od zunaj**. Kajti če ostanejo panjeve stene hladne, se vodni hlapi, pomešani z zrakom panja, tam zgoščajo in vtekočinjajo, kakor rosijo pozimi okna stanovanj. Zato morajo biti panjeve stene in vratca toplo odeta. Skrbimo za odtok vode, ki se nabira na bradi, in brado po potrebi obrišimo. Žrelo naj bo pozimi do 20 cm na široko odprto, v višino pa — radi rovk — le do 7 mm.

Družbene zadeve in razno.

VABILA

k letnim zborom podružnic Kmetijske družbe v Ljubljani, r. z. z. o. z.

Spored:

1. Poročila, predlogi in volitev odbora v smislu pravilnika, zlasti § 2., 3., 6., 7., 8., 9. in 10.
2. Slučajnosti.

V nedeljo, 27. decembra 1936.:

Dravograd, ob 11. uri v gostilni Paternuš v Dravogradu; **Prevalje**, ob 8. uri v Kristanovi dvorani na Fari; **Horjul**, ob ½8. uri zjutraj v Horjulu v šoli; **Borovnica**, ob ½8. uri v šoli.

Rejec malih živali, gospodarsko strokovna ilustrirana revija z 12, številko, ki je pravkar izšla, zaključila je III. leto svojega obstoja kot glasilo: Zveze društev rejcev malih živali v Ljubljani. Uvod 12. številke navaja obsežno delo, ki je bilo izvršeno v letu 1936 za napredek v reji malih živali v dobrobit našega malega človeka. List razpravlja dalje o početnem zanimanju za angorsko rejo v svrhu pridobivanja dragocene angorske volne, dalje o modrih in belih dunajčanih (kunchih), o lastnostih ovčje volne in rjavi domači kozi.

Razprave o papigicah in kanarčkih navajajo skrivnosti uspešnega pouka in dresure ptic. Dalje so članki o naši domači pasmi psov ilirskih ovčarjev, o tečaju za dresuro psov, o angorskih mačkah itd. Sledi podlistek, društvene vesti, drobšč

iz vseh koncev in krajev, književnost, dopisi, tržne cene, šaljivi kotiček, razpisi božičnih nagrad, prav vse, kar more razveseliti rejca in ljubitelja malih živali. Naroča se v Ljubljani, Karunova ul. 10.

VNOVČEVALEC

Ostanimo čuječi!

Val. Janhar.

Čeprav v današnjih težkih časih niso redki trenotki, ko zlasti kmetovalci ne vemo, kako bi vzdržali ravnotežje v svojem obstoju — vendar v nobenem slučaju ne smemo obupati; ker obup je že skoro istoveten s propastjo! Sicer je med obupom in propastjo samo še srečno naključje, toda tako naključje je tako redko — kakor je redke dobitke v loteriji...

Nikdar ne smemo pozabiti, da živimo v dobi, katere razvoj hiti v čedalje bolj mrzlični hitrosti. Izprememba, katera je še pred par desetletji rabila leta in leta, nas z dne v dan preseneča kakor filmski dogodki v kinu. O čemer se nam včeraj še niti sanjalo ni — postaja danes gotovo dejstvo...

Akoravno se je še pred kratkimi leti zlasti kmetovalcu pripisovalo starokopitnost kot eno njegovih najznačilnejših lastnosti, so ga sodobne razmere preustrojile, tako v njegovi miselnosti kakor praktičnem delu, v tako kratkem času, kakor to ni nikdo pričakoval. Če n. pr. površno premostrimo samo dve najglavnejši kmetijski panogi, t. j. živinorejo in poljedelstvo, že na prvi pogled opazimo, da sta se ti dve panogi v svojem sestoju zadnje desetletje tako izpremenili kakor tega ni opaziti celo prejšnje stoletje. Konjereja je stopila tako v ozadje, kakor menda še nikdar doslej. V ospredje pa se je pojavilo mlekarstvo — pa čeprav je splošno ugotovljeno, da tudi produkcija mleka ni več rentabilna. Ali ni to najboljši dokaz, da je kmetovalec začel računati — ne samo, kje je več dobička, temveč tudi — kje je manj izgube! Povsem slično izpremembo doživljamo v poljedelski produkciji. Brez vsake posebne propagande se je na celi črti začelo opuščati pridelovanje žita — povečala se je v rekordni višini produkcija krme in krompirja. Še pred dobrim desetletjem se je presojalo posamezno kmetijsko gospodarstvo le po tem, koliko je znašal pridelek žita — zad-

nja leta pa je za višino gospodarske produktivnosti že postalo bolj običajno pravilo in merilo: koliko se je pridelalo krme in — krompirja! Zato ni čuda, da so čedalje pogostejše kmetije, s katerih se je še nedavno prodajalo žito — začele kupovati moko! To iz enostavnega razloga; ker je boljše kazalo pridelovati več krompirja, za katerega izkupiček se je moglo kupiti znatno več žita (moke) kakor bi se ga moglo pridelati na dotični površini, kjer je zrastel ta krompir. Poleg tega pa zahteva pridelovanje krompirja tudi manj sposobnega in težkega dela kakor so n. pr. žetev in mlattev žita — pa tudi riziko je manjši pri krompirju. Zlasti se uspešneje kot žito upira krompir pozebi, toči, ognju itd.

Ko pa še niti v dravski banovini nismo naša kmetijska gospodarstva dobra uravnali v to smer — že nas ogroža nepričakovana katastrofa! Naše kmetijsko-gospodarske preuredbe so se namreč pričele z naglico oprijemati tudi južne pokrajine naše države. V krajih, kjer so še pred nekaj leti pridelovali krompirja komaj za domače potrebe — so ga letošnjo zimo že vrgli stotine vagonov na trg. Kjer se je kvaliteto krompirja še pred par leti smatralo za niti konkurence zmožno, se je zadnja leta pridelalo celo lepše blago kakor pri nas (na okus pa se konsument v današnjih prilikah ne ozira toliko kakor na ceno).

Zato nam ne preostaja drugega, kakor pogledati dejstvu v oči; saj je tudi v tem slučaju bolje, umakniti se poplavi v breg, kakor pa v nji utoniti! Morda je le še čas, da to katastrofo preprečimo?!

Če pomislimo, da je krompirjeva trgovina v dravski banovini prišla v zastoj letos — ko je pridelek količinsko padel napram lanskemu letu (vsled preoblega deževja) skoro za polovico, potem si lahko mislimo, da v bodoče pri količinskaj ugodni letini ne bomo mogli nikamor z njim! Posamezniku sta zato možna samo dva izhoda; **poiskati odjemalce v inozemstvu, — ali pa opustiti pridelovanje krompirja!**

Prvo je brez ugodnejših trgovskih pogodb s sosednjimi državami nemogoče, opustitev pridelovanja krompirja pa bi za večino naših kmetijskih gospodarstev pomenilo — odpoved doslej še najdonosnejši poljedelski kulturi. Poleg tega nam opustitev krompirjevega pridelovanja brani še nešteto drugih okolnosti, med katerimi pa omenimo le nekaj najvažnejših:

1. Delo na večini naših kmetij mora biti tako urejeno, da ga cela družina more skozi celo leto obvladati. Zato dober gospodar uvrsti poljedelske kulture tako, da za vsakim pravočasno storjenim delom pride drugo; toda — ravno **obdelovanje krompirja se vsakokrat vrši v času, ko na naših kmetijah ni nujnega posla z drugimi opravili.** (Ko so posejana jara žita, krompir sadimo, ko vsadimo fižol in koruzo ter vsejemo proso, krompir okopljemo in osujemo, ko pospravimo žita, krmo, fižol itd. pride čas spravljanja krompirjevega pridelka.)

2. Če bi opustili pridelovanje krompirja, bi nastala s tem nenadomestljiva vrzel v kolobarjenju s poljedelskimi kulturami — vsled česar **bi trpela rodovitnost našega polja!**

3. Naša — po že tisočletnem izmozganju — izžeta zemlja mora biti neprestano gnojena (če hočemo doseči vsaj srednje visoke pridelke). Vprav zato je tudi **neprestano ogrožena po najrazličnejšem trdoživem plevelu — katerega še najuspešnejše zatiramo s pravilnim kolobarjenjem — v katerem pa nikakor ne moremo pogrešati krompirja!**

4. **Po okusu naš krompir prekaša vse druge** in neodpustljiv greh bi bil, če bi ta sloves bili prisiljeni žrtvovati edinole radi obstoječe denarne krize! Zato je tudi **v interesu konsumenta, da se pridelovanje krompirja omogoči na zemlji, ki edina ima ta značilna svojstva** — katera pa je vprav zato **manj primerna za druge kulture**, katere sicer neprimerno boljše uspevajo v južnih pokrajinah!

5. V gospodarstvu drav. banovine je **krompirjev pridelek tako nenadomestljiva vrednota — kakor morda nobena druga!** Nimam sicer pri roki toz. statistike, vendar pa kljub temu smem s precejšnjo gotovostjo trditi, da spada izvoz krompirja iz naše banovine **med najglavnejše aktivne postavke** — ako ni v današnjih prilikah že edina, katera bi pri potrebni negi mogla še največ doprinesti v potrebno ravnovesje! Če bi se namreč v Slovenijo stalno več uvažalo kakor izvažalo, bi naše

gospodarstvo moralo brezpogojno nazadovati — in končno tudi propasti...!

Že samo iz zgoraj naštetih razlogov je razvidna nujna potreba, da se v dravski banovini vzdrži pridelovanje krompirja na najmanj isti višini, kakršne so bila naša kmetijska gospodarstva vajena doslej.

To perečo zadevo bi se seveda dalo najenostavneje rešiti z načrtnim gospodarstvom; toda, dokler to ne obstoji, je nujno potrebno, da se pridelovanje krompirja omeji na približno tak način, kakor se je omejilo pridelovanje hmelja. Za podlago naj bi se **ne vzela lansko leto posajena ploskev** — katera bi pri normalni krompirjevi letini dala že neprimerno večji pridelek krompirja, kakor je znašala domača potreba — pač pa naj bi bila merodajna v letu 1930.—1933. zasajena površina.

Seveda tudi pri reševanju tega perečega problema naletimo na nov dokaz, kako zelo so nam **potrebne kmetijske zbornice!** Toda dokler teh ni, dotelj si moramo pomagati z drugimi načini. Vendar naj že danes pokažemo na najkrajši, toda tudi najuspešnejši pripomoček:

V svrhu odpomoči našega ogroženega poljedelstva naj vsi merodajni činitelji **takoj** podvzamejo potrebne korake, da se **s posebno naredbo kr. vlade predpiše s krompirjem sajene površine le v obsegu kakoršna je bila povprečna krompirjeva površina v letih 1930.—1933.** Vsak prestopek naj se **kaznuje s tem, da se ves več pridelani krompir denaturira** in s tem napravi za ljudsko hrano neužiten — vsled česar ga bodo posestniki prisiljeni pokrmiti živini in prašičem.

Istočasno naj se seveda poizkusi vse, da se omogoči tudi **izvoz krompirja v inozemstvo**, kar je najnaravnejše naše gospodarsko zdravilo, pa tudi samo ob sebi razumljiva nujnost!

Naj bi te vrstice **ponatisnili tudi vsi ostali listi** — saj je zadeva vse važnejša

Cenjene čitatelje bo gotovo zanimalo kako postopam pri krmljenju in oskrbi mojih čopk, kljub temu, da so o tem že mnogo čitali. Saj ne mislim navajati tu stvari vzete iz gole teorije, ampak podati hočem sprakticirana teoretična navodila, katere sem sam v svoji 10 letni praksi temeljito preizkusil.

Izkušnja me je izučila, da brez kokošnjaka rentabilnosti v kokošjereji ni. Izgibati se stroškov za napravo tega prekoristnega gospodarskega poslopja, pomeni

ravno toliko, kakor braniti se izdatkov za čebelnjak, ko smo se odločili za čebelarstvo. Moja največja skrb je bila vedno naprava kokošnjaka. Na vse mogoče načine sem preiščeval, kako priti najceneje do njega. Pri hiši smo imeli leseno drvarnico, brez katere se je prav lahko izhajalo. To sem dal prenesti na jugozahodno stran poslopja, kupil sem nekaj desk in po načrtu preuredil drvarnico v kurnico. Nastal je prijazen hlevček, ki nudi mojim kokoškam prav prijetno zavetišče.

Ko je bil glavni temelj položen, sem z nasadom kokelj prišel do potrebnega števila kokoši. Nasajal sem le jajca selekcioniranih kokoši, katere sem si nabavil iz priznanih rejskih središč. V novembru so začele jarčice že pridno nesti. Sneg, ki je v naslednjih mesecih pokrival okolico, ni najmanj vplival na nesnost mojih čopk, kajti dvojne stene kokošnjaka in steklena okna so držala kurnico toplo. Tu tiči druga skrivnost rentabilnosti. Kokoši morajo nesti jajca tudi takrat, ko je teh cena najvišja. Do tega pridemo le s primernim kurnikom.

Še en faktor igra pri rentabilnosti kokošjereje veliko vlogo in to je krma. Kakor se krava pri gobcu molze, tako kokoš pri kljunu jajca nese. Sestava osnovne krme, ki jo tukaj navajam, se bo marsikateremu zdela prekomplicirana in morda tudi predraga. Prav posebno ne bo ugajala onim, ki so proti vsaki ribji in mesni moki. Jaz sem mojo sestavo krme preizkusil in z njo krmim že celih 7 let. Dala mi je do sedaj najboljše rezultate in zato še nadalje ostajam pri njej. Sestavljena je na sledeči način: 3 kg ovsene moke, 3 kg koruznega zdroba, 3 kg otrobov, 30 dkg ribje moke, 30 dkg mesne moke, 10 dkg kostnega precipitata, 10 dkg kostnega zdroba, 2 dkg kuhinjske soli, $\frac{1}{2}$ kg mletega lesenega oglja. K temu dodam še zmlete, iz gospodinjstva razpoložljive jajčne lupine in v zimskem času tudi nekaj debelega peska. Vse te moke skupaj dobro premešam in mešanico hranim na suhem prostoru. V posebnem, nalašč za to pripravljem koritu, imajo kokoši to mešanico, seveda suho, vedno na razpolago. Vsako jutro in vsako opoldne, držim se vedno točno ure, nudim kuram ovlaženo krmo, sestoječo se iz iste mešanice in kuhinjskih odpadkov ter sekljane zelenjave. Te hrane dobe kokoši toliko, kolikor je morejo pojesti v teku 20 minut. Eno uro pred večernim mrakom dobi še vsaka ko-

koš 30 g zrnja, sestoječega iz polovice ovsu in polovice koruze. Ovlaženo krmo in zrnje pokladam v posebnih lesenih koritih, katere sa, iz higienskih razlogov, dvakrat na teden z vročim lugom temeljito izperejo.

Malenkostni čas, ki se ga izgubi pri jutranjem čiščenju kurnika, pri napajanju in krmljenju živalic, se prav dobro izplača.

Teh par vrstic in navedene številke jasno pričajo, da te panoge naš kmetovalec ne bi smel omalovaževati. Kdor ima količkaj veselja in ljubezni do teh živalic in hoče imeti tudi nekaj dobička, mu svetujem, da me posnema.

kakor na prvi pogled izgleda. Važna pa je prav zato, ker se posledice krompirjeve nadprodukcije **le slučajno** (vsled lanske slabe letine) **niso doslej tako vidno pokazale**, kakor jih bomo sicer vsi skupaj občutili na svoji koži...

Zato v tem slučaju še prav posebno izvajajmo pravilo:

„Boljše bolezen preprečiti — kakor jo kasneje zdraviti!“

Opomba uredništva. Prinašamo to razpravo, ki na prav posrečen način dokazuje važnost produkcije krompirja v naši banovini. Iz čisto praktičnega izkustva sodeč pa ne moremo mnogo uspeha pričakovati pri ureditvi produkcije krompirja od zakonskih uredb, niti od izvoza. Po našem mnenju ostaneta glavna odločujoča momenta za vnovčenje pridelka povpraševanje in cena na domačem trgu. Vse države, ki nas obdajajo, producirajo za svojo potrebo dovoljno krompirja. Produkcija se uravnava prosto po tem, da je uvoz krompirja vsled razmeroma zelo drage železniške tarife in upošteva jo malo hranljivo vrednost krompirja, že sam po sebi nerentabilen napram domači produkciji, ki se ravno pri tem pridelku more poljubno širiti in krčiti. Isto načelo velja tudi v naši državi, kjer bo vsaka pokrajina vedno bolj težila za tem, da se pri krompirju osvobodi dovoza od drugod, ker prevoz ceno te hrane neprimerno močno obremenjuje. Radi tega se po našem mnenju more to vprašanje za našo banovino povoljno rešiti le, če se produkcija poceni. V to svrhu nam je potrebna predvsem nadomestitev naših izpešanih vrst s bolj rodnimi oplemenjenimi, za kar se mora iz javnih sredstev najti primerne kredite. Ne mislimo pri tem na nakup semen v inozemstvu, temveč na ustanovitev lastne postaje za selekcijo krompirja, ki bi oskrbovala našo banovino s primerno vrsto. Daljno pocenitev produkcije kot take, pa bomo dosegli le zgolj umnim obdelovanjem in gnojenjem polj, ki nam bodo pri približno istih stroških dala večjo količino pridelka. To pa je naloga pridelovalcev krompirja, ki naj to vprašanje temeljito prouče.

Sadjarji!

Le tisti ima v sadjarstvu vir čistega dohodka, ki skrbno zatira škodljivce in neguje drevje ter si na ta način zagotovi lepo, zdravo in brezhibno sadje.

ARBORIN

je preizkušeno priznано najboljšo sredstvo za jesensko in zimsko zatiranje sadnih škodljivcev in bolezní.

„CHEMOTECNA“, družba z o. z.,
Ljubljana, Mestni trg 10.

Najuspešnejše sredstvo za rejo domače živine je brezdomno

MASTIN

ki pospešuje rast, odebiltev, in omastitev domače, posebno klayne živine. — Javen dokaz neprecenljive vrednosti „MASTINA“ so brezštevilna zahvalna pisma

Cena: 5 škat. 46 Din, 10 škat. 80 Din

Lekarna TRNKOCZY
LJUBLJANA, Mestni trg 4 (Zraven Rotovža)

Laneno olje, firnež, barve, lake, kit, lan. tropine

ter vse v to stroko spadajoče blago prvovrstne kakovosti po solidnih cenah in točni postrežbi, najugodnejše kupite pri domačem podjetju

MEDIC-ZANKL

tovarne olja, lakov in barv
družba z o. z., lastnik FRANJO MEDIĆ

Centrala v Ljubljani, podružnice v Mariboru in Novem Sadu. — Tovarne v Ljubljani, Medvodah in Domžalah

J. BLASNIKA NASL.

Univerzitetna tiskarna

LITOGRAFIJA OFFSETTISK KARTONAŽA
ZALOŽNIŠTVO VELIKE PRATIKE
VREČICE ZA SEMENA

LJUBLJANA, BREG 10-12

Najstarejši grafični zavod Jugoslavije
Izvršuje vse tiskovine najceneje in najsolidnejše
USTANOVLJENA LETA 1828

Ali Vas nadlegujejo podgane?

Raxon

usmrti vse podgane

Ljudem in domačim živalim neškodljiv.

V prometu se nahajajo različni preparati, ki jih samé ali pomešane med hrano uporabljajo za vabo podganam. Žal pa ne

izpolnjuje vsak preparat glavnega pogoja, da bi bil ljudem in domačim živalim neškodljiv.

Eno sredstvo pa, ki so ga priznani strokovnjaki odlično ocenili, je naš „Raxon usmrti vse podgane“, ki zajamčeno učinkuje pri hišnih, poljskih ali vodnih podganah. — Prednosti RAXONA so sledeče:

1. RAXON deluje 100%no.
2. RAXON ohrani pri pravilno zamašeni steklenici skoro neomejeno učinkovitost.
3. RAXON jamči za štedljivo in zato ceneno porabo.
4. RAXON se uporablja z lahkoto in brez truda.
5. RAXON je ljudem in domačim živalim relativno neškodljiv.
6. RAXON je odobren za prosto prodajo z rešenjem min. za soc. polit. in narod. zdr., sanit. odd. S. Br. 10231 z dne 14. V. 36.

Steklenice s škropilko že od Din 15— napreji!

Kateri čevljev se Vam bolj dopade?

Brez dvoma prvi, ki je pravilno negovan. Vsak čevljev morate napeti na kopito in čistiti z dobro terpentinsko kremo za čevlje, potem bo tak čevljev trpežen in Vam v veselje. Najbolj razširjena krema za čevlje je

Šmolpasta

to je pravo terpentinsko blago, ki daje lep sijaj, močno barva, čisti in konzervira. Za štrapance čevlje pri mokrem vremenu uporabljajte

Šmol gumitran mast za usnje.

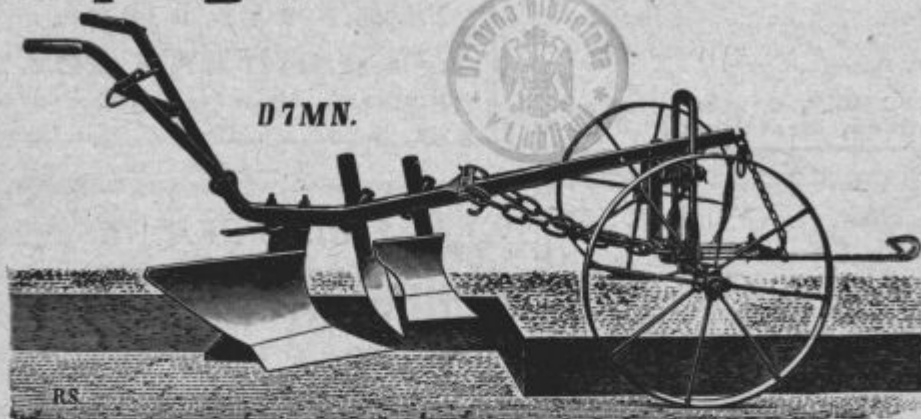
Ime ŠMOL jamči za dobro kvaliteto!

RUD. SACK,

Leipzig - podružnica **Wien**

tovarna po-
ljedelskih
strojev in
orodja

Sackovi plugi so najboljši!

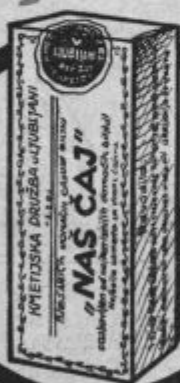
V zalogi pri Kmetijski družbi v Ljubljani in njenih skladiščih.

Zahtevajte pri Vašem trgovcu „Naš čaj“!

„NOVOST“

V PREHRANI NAŠE DOBE JE:

NAŠ ČAJ

Mešanica domačih čajnih rastlin!

Najboljši nadomestek za inozemske čaje!

Po odobrenju Ministrstva socijalne politike in narodnega zdravja
v Beogradu z dne 11. maja 1935 l. S. br. 14.004 stavlja v promet:

KMETIJSKA DRUŽBA r. z. i. o. z. V LJUBLJANI

Za uredništvo odgovarja: Ing. Ferinc Bogdan. — Izdajatelj za Kmetijsko družbo: Oton Detela.
Tisk J. Blasnika nasl. Univerzitetna tiskarna in litografija, d. d. v Ljubljani. — Odgovoren L. Mikuš.